

## درس سوم شکل افعال : (۱)

فعل ها در زبان عربی براساس شکل «سوم شخص مفرد در فارسی» به دو گروه تقسیم می شوند.  
 ثلاثی مجرد : فعل هایی که در شکل سوم شخص مفرد فقط از سه حرف اصلی تشکیل می شود.  
 ثلاثی مزید : فعل هایی که در شکل سوم شخص مفرد علاوه بر سه حرف اصلی، حروف زائد دارد.

فعل ثلاثی مجرد : خَرَجَ - ذَهَبَ - كَتَبَ  
 ثلاثی مزید : اِسْتَخْرَجَ - اِعْتَرَفَ - تَشَكَّرَ

| باب اِسْتِفْعَال | ماضی اِسْتَرْجَعُ: پس گرفت | مضارع يَسْتَرْجِعُ: پس می گیرد  | امر اِسْتَرْجِعْ: پس بگیر | مصدر اِسْتَرْجَاعُ: پس گرفتن |
|------------------|----------------------------|---------------------------------|---------------------------|------------------------------|
| اِفْتَعَال       | اِسْتَعْلَى: کار کرد       | يَسْتَعْلَى: کار می کند         | اِسْتَعْلَى: کار کن       | اِسْتَعْلَالُ: کار کردن      |
| اِنْفَعَال       | اِنْفَتَحَ: باز شد         | يَنْفَتِحُ: باز می شود          | اِنْفَتِحْ: باز شو        | اِنْفِتَاحُ: باز شدن         |
| تَفَعُّلٌ        | تَخَرَّجَ: دانش آموخته شد  | يَتَخَرَّجُ: دانش آموخته می شود | تَخَرَّجْ: دانش آموخته شو | تَخْرُجُ: دانش آموخته شدن    |
| اِسْتِفْعَال     |                            |                                 |                           | اِسْتِغْفَارُ: آمرزش خواستن  |
| اِفْتَعَال       |                            |                                 |                           | اِمْتِنَاعُ: خود داری کردن   |
| اِنْفَعَال       |                            |                                 |                           | اِنْقِطَاعُ: قطع شدن         |
| تَفَعُّلٌ        |                            |                                 |                           | تَعَلُّمٌ: یاد گرفتن         |

انسانی: معنای فعل ثلاثی مجرد با ثلاثی مزید فرق دارد

اِسْتِفْعَال: غالباً برای طلب و درخواست بکار می رود. عَفَرَ: آمرزید = اِسْتَعْفَرَ: آمرزش خواست

باب های «اِفْتَعَال»، «اِنْفَعَال» و «تَفَعُّلٌ» برای مُطَاوَعَه (پذیرش اثر فعل) بکار می رود.

مَنَعَ الطَّبِيبُ المَرِيضَ عَنِ العَمَلِ، فَاَمْتَنَعَ .

پزشک بیمار را از کار بازداشت، و او پذیرفت و خودداری کرد

أَدَّبَ الوَالِدُ الطِّفْلَ، فَتَأَدَّبَ: پدر کودک را ادب کرد و او با ادب شد.

نکته: فرق ماضی با امر در فعل های ثلاثی مزید:

## التمرین الاول) ترجم هذه الافعال ثم اذكر نوع الافعال

|                       |                 |                  |                |
|-----------------------|-----------------|------------------|----------------|
| إِبْتَسَمَ: لبخند زد  | إِبْتَسَمَت:    | يَبْتَسِمُونَ:   | إِبْتَسِمُوا:  |
| انْقَطَعُوا: قطع شدند | يَنْقَطِعُونَ:  | لا تَنْقَطِعُوا: | ما انْقَطَعَت: |
| تَعَرَّفَ: شناخت      | هما تَعَرَّفَا: | يَتَعَرَّفُونَ:  | أنت تَعَرَّف:  |
| أَنْكَسَرَ: شکست      | كان يَنْكَسِرُ: | انْكَسِرُوا:     | ما انْكَسَرَ:  |

## التمرین الثانی : عین الصحیح

- (۱) یا زمیلاتی هل ..... عن تحویل الطیقات ؟  
 اِمْتَنَعَنْ       اِمْتَنَعَنْ
- (۲) ألا ..... لذنوبکم ائیها الاعزاء .  
 تَسْتَغْفِرُونَ       یَسْتَغْفِرُونَ
- (۳) یا ایَّتھا المسلمات ..... أرضَ فلسطینَ مِنَ العدو الغاصبِ اسْتَرْجِعْنَ  
 اسْتَرْجِعْنَ       اسْتَرْجِعْنَ
- (۴) لا یُجِبُّ الناسُ ..... الکهرباءَ :  
 انْقِطَاع       یَنْقَطِعُ
- (۵) ..... آذَمُ الاسماءَ کلَّھا مِنَ الله  
 عَلَّمَ       تَعَلَّمَ
- (۶) علیٌّ ..... نُقودَهُ مِنْ صَدِيقِهِ  
 یَرْجِعُ       یَسْتَرْجِعُ
- (۷) «سَوْفَ ..... کلَّکم مِنَ المدرِسة بعد سنتینِ»  
 تَخْرُجُونَ       تَتَخَرَّجُونَ

## التمرین الثالث : عین الجواب الصحیح :

- (الف) علی وزن «انفعال»  
 اِنْتَظَار       اِنْتِشَار       اِنْکِسَار
- (ب) امر مِنْ «تَسْتَرْجِعُ»  
 اسْتَرْجِع       اسْتَرْجِعْ       اِرْجِعْ
- (ج) ماضی مِنْ یَنْقَدِّمُ  
 تَقَدَّمَ       قَدَّمَ       قَدَّمَ
- (د) نهی لِفِعْلٍ «تَسْمِعُ»  
 ما تَسْمِع       لا تَسْمِع       لا اِسْمِعْ

انسانی : فعل — لازم : به مفعول نیاز ندارد و با فاعل معنای جمله کامل می شود: رَجَعَ عَلِيٌّ : علی برگشت

متعدی: علاوه بر فاعل به مفعول نیز نیاز دارند. أَرْسَلَ جِوَادٌ رِسَالَةً = جواد نامه ای را فرستاد

## تست های چهار گزینه ای درس سوم

### عربی دهم انسانی

#### ۱. عَيْنِ الصَّحِيحِ : "لَا حِظِي عَيْمَةً سَوْدَاءَ تَبْعُدُ عَنْ مَحَلِّ خُدُوثِ مَطَرِ السَّمَكِ."

الف) ابر سیاهی را می بینم که از مکان رخداد باران ماهی دور می شود.

ب) ابر سیاهی را ببین که از مکان رخداد باران ماهی دور می گردد.

ج) ابر سیاهی را ببین که از مکان رخداد باران ماهی دور گردید.

د) ابر سیاهی را دیدم که از مکان رخداد باران ماهی دور می گردید.

#### ۲. عَيْنِ مَا هُوَ الصَّحِيحُ.

الف) يُحَاوِلُ الْعُلَمَاءُ لِيَعْرِفُوا سِرَّ ظَوَاهِرِ الْعَجِيْبَةِ : دانشمندان تلاش می کنند تا راز پدیده شگفت انگیز را بشناسند.

ب) هَذِهِ الْأَسْمَاكُ مُتَعَلِّقَةٌ بِمِيَاهِ الْمُحِيْطِ الْأَطْلَسِيِّ لَا بِمِيَاهِ الْمُجَاوِرَةِ : ماهی ها به آب های اقیانوس اطلس مربوط می شوند نه به آب های مجاور.

ج) تُصَيِّحُ الْأَرْضَ مَفْرُوشَةً بِأَسْمَاكِ الْبَرِّ النَّاسُ يَتَنَاوَلُونَهَا : زمین پوشیده از ماهی هایی می شود که مردم آن ها را می خورند.

د) تَعَرَّفَتْ عَلَى الْأَسْمَاكِ الَّتِي تَتَساقَطُ عَلَى الْأَرْضِ بَعْدَ الْأَمْطَارِ الشَّدِيدَةِ : ماهی ها را که بعد از باران های شدید روی زمین می افتند، می شناسند.

#### ۳. عَيْنِ الْعِبَارَةِ الَّتِي مَا جَاءَ فِيهَا الْكَلِمَتَانِ الْمُتْرَادِفَتَانِ.

الف) أَصْبَحَ الْجَوُّ بَارِدًا وَ صَارَتِ الْأَرْضُ مَفْرُوشَةً بِالتَّلْجِ.

ب) حَاوِلْ وَ اجْتَهِدْ لِتَكْتَسِبَ سِرَّ ظَوَاهِرِ الطَّبِيعَةِ.

ج) حَيْرْنَا مِنْ كَشْفِهِ الْحَدِيثَةِ وَ تَعَجَّبْنَا مِنْ نُبُوغِهِ.

د) سَحَبَ الْحَبْلَ مِنَ الْبَيْرِ وَ بَعَدَ مِنْ هُنَاكَ.

#### ۴. عَيْنِ التَّرْجَمَةِ الصَّحِيْحَةِ. "أَتُوا بِجَوَازَاتِكُمْ وَ بِطَاقَاتِكُمْ وَ اسْتَعِدُّوا لِلتَّفْتِيْشِ."

الف) گذرنامه ها و بلیت های خود را بیاورید و آماده بازرسی شوید.

ب) با گذرنامه ها و بلیت های خودتان بیایید تا بازرسی شوید.

ج) گذرنامه ها و بلیت های خود را بیاورید تا بازرسی شوید.

د) با گذرنامه ها و بلیت های خودتان بیایید و آماده بازرسی شوید.

## ۵. عَيْنِ الصَّحِيحِ.

(الف) ما سَحَبُوا : نكشيد / لا تُصَدِّقُ : باور نمی کنی

(ب) صَدَّقِي : باور کن / اِحْتَفَلْنَ : جشن گرفتند

(ج) حَيَّرْتُمُونِي : مرا شگفت زده کردید / تُثِيرُ : برمی انگیزد

(د) حَاوَلَنْ : تلاش کنيد / يَحْدُثُ : اتفاق می افتد

## ۶. عَيْنِ مَا فِيهِ فِعْلُ الْأَمْرِ.

(الف) تَقَدَّمُوا فِي الدُّرُوسِ لِأَنَّكُمْ يَجِبُ أَنْ تَحْصُلُوا عَلَى درجَاتٍ مُمْتَازَةٍ.

(ب) اسْتَنْبَطُوا الدَّلَائِلَ الْإِبْتِدَائِيَّةَ لِذَلِكَ الْحَادِثِ.

(ج) اجْتَمَعُوا فِي السَّاحَةِ لِيَنْعَقِدُوا الْبِرْنَامَجَ الصَّبَاحِيِّ.

(د) تَبَسَّمُوا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ بَدَّوْا اللَّعِبَ.

## ۷. عَيْنِ مَا لَيْسَ فِيهِ مِنْ بَابِ أَفْتِعَالٍ.

(الف) اِنْتَبَرُوا هُنَا لِيَرْجِعُوا أَصْدِقَائِي.

(ب) اِنْتَشِرُوا مَجَلَّةً تَحْتَ عِنْوَانِ حُقُوقِ الْمَرْأَةِ.

(ج) تَنْتَقِلُ الرِّيحُ الْهَوَاءَ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ آخَرَ.

(د) يَنْفَتِحُ السَّتَارُ وَ يُبْدَأُ الْبِرْنَامَجَ.

## ۸. عَيْنِ مَا لَيْسَ فِيهِ الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي.

(الف) اِجْعَلُوا جَوَازَاتِكُمْ فِي الْحَقِيبَةِ لِأَنَّ لَا تَنْسُوها.

(ب) اسْتَرْجِعَ مَفَاتِحَ الْعُرْفَاتِ مِنَ السَّائِحِينَ.

(ج) تَخْرَجَ الطَّالِبُ مِنَ الْجَامِعَةِ قَبْلَ عَامِينَ.

(د) اسْتَخْرَجَ الْعَمَالُ النَّفْطَ مَعَ جُهْدٍ كَثِيرٍ.

## ۹. عَيْنِ الْعِبَارَةِ الَّتِي جَاءَ فِيهَا الْفِعْلُ الْمَاضِي.

(الف) اسْتَرْجِعَ النُّقُودَ وَ ضَعَهَا فِي مَكَانِهِ.

(ب) تَكَلَّمُوا أَصْدِقَائَكُمْ لِيَعُودُوا إِلَى الْفَنْدِقِ.

(ج) تَكَلَّمْنَا أَصْدِقَائَهُمْ وَ هُنَّ يَعُدْنَ إِلَى الْبَيْتِ.

(د) اسْتَخْرَجُوا الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ مِنَ الْمَعَادِنِ.

## ۱۰. عَيْنِ الْعِبَارَةِ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا مِنَ الْأَبْوَابِ الْمَزِيدَةِ.

(الف) هُمْ يَسُدُّونَ الطَّرِيقَ بِسَبَبِ سُقُوطِ الْأَحْجَارِ مِنَ الْجَبَلِ.

(ب) تَقَدَّمَ الْإِيرَانِيُّونَ فِي الْقُرُونِ الْمَاضِي بِفَضْلِ الْعُلَمَاءِ الْمُجْتَهِدِينَ.

(ج) اِحْتَبِرَ صِحَّةَ مِيَاهِ الشُّرْبِ فِي هَذِهِ الْمِنْطَقَةِ.

(د) هُوَ لِأَنَّ الطَّلَّابِ يَسْتَمْعُونَ إِلَى الْمُعَلِّمِ جَيِّدًا.